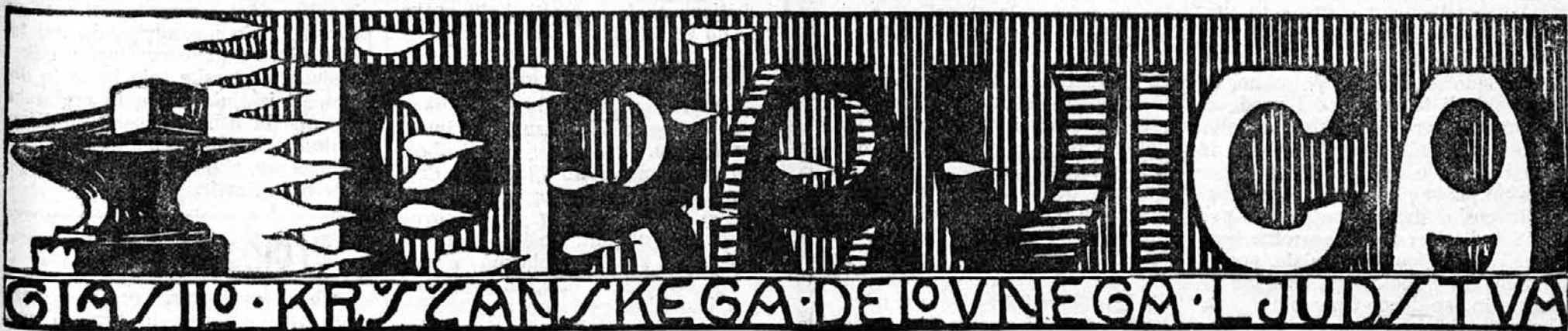

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.

Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.

Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/2 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din.

Inserati se zaračunajo po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske

tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-

ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Odločilni trenotek.

Volivne priprave so pri kraju in ko boste te vrste čitali, bo že nastopil veliki dan, ko se bo morda za daljšo dobo odločila usoda našega slovenskega ljudstva. Zato je prav, da o tem trenutku izpregovorimo našim čitateljem in vsem prijateljem delovnega slovenskega ljudstva še par kratkih besedi.

Prvo, kar moremo posebej poudariti in naglasiti je, da imate pravico iti voliti. Država tirja od vas dan na dan številne žrtve in vam nalaga mnogotera bremena, le redko, redko pa dobite priliko založiti svojo besedo tam, kjer se odloča o našem javnem političnem življenju, kjer se odloča o dobrobiti in težavah našega delovnega ljudstva. Na dan volitev imate zopet enkrat priliko, da poveste svoje mnenje, da pomagate s svojo besedo, s svojo volivno kroglico odločiti smer bodočega našega javnega življenja.

Nasprotniki, ki sede danes na vladi proti volji našega ljudstva, bodo poizkusili vse, da vas kakorkoli odvrnejo od tega, da bi se poslužili svoje volivne pravice. Zato vas posebno opozarjamo: ne dajte se begati in ostrašiti z nobeno stvarjo, z nobeno grožnjo in pojdite neustrašeno v boj za svojo pravico. Če bo naše slovensko ljudstvo in posebej naše delavstvo dne 8. februarja malomarno ostalo doma in se ne bo poslužilo svoje volivne pravice, potem bo moralo dolga štiri leta molče prenašati vse težke posledice te malomarnosti in ne bo nobene poti, nobenega sredstva, da bi se ta zamuda popravila. Zato ne sme biti nobene grožnje in nobene sile, ki bi vas mogla oplašiti, da bi ostali ta dan doma.

Z volivno pravico pa je združena tudi resna in odgovornost: polna dolžnost. Ni res, kakor mnogi pravijo: »Bodo že brez mene opravili.« Zakaj, kadar hiša gori, tedaj morajo vsi po svojih močeh pomagati, da se ogenj pogasi. Tu ne gre za dobro delo, tu je dolžnost. Zakaj, če ne storijo vsi, kar bi po svojih močeh mogli storiti in se ogenj razširi ter uniči vso vas, tedaj nosijo za to krivdo in predvsem odgovornost tisti, ki so le ob strani stali in gledali, kako se drugi trudijo, namesto, da bi pomagali gasiti. Naša slovenska hiša danes gori, gori vsa naša državna stavba. Zato morajo vsi na pomoč, vsi do zadnjega, ki so po obstoječem volivnem redu v to poklicani. Izgovor, bodo že brez mene opravili, ali pa, saj nič ne pomaga, je brezmejna lakomiselnost. In kdor bo s tem izgovorom ostal doma, si bo nakopal težko odgovornost za vse zlo, ki ga bo moralo naše ljudstvo v bodoče trpeti. Se prav posebno je dolžnost vsakega poštenega delavca, da gre voliti.

Zakaj, če je usoda kakšnega stanu odvisna od političnih razmer v naši državi, tedaj zavisi od tega v največji meri ravno usoda našega delavstva. Kapitalist si končno tudi že lahko sam pomaga, tudi če bi mu država ne šla povsod na roko, kot mu danes v resnici gre. Delavec sam pa je brez moči in sile ter si sam ne more pomagati. Delavčeva moč je edino le v skupnosti, v družbi z vsemi poštenimi tovariši. Delavec lahko svoj položaj zboljša samo tako, da pomaga zboljšati položaj delavskega stanu sploh. Zato kličemo še prav posebej vsem našim tovarišim iz delavskih vrst: zavedajte se, da gre za vašo usodo in za usodo vaših tovarišev; zavedajte se, da ste tu dolžni vsi po svojih močeh pomagati in zaradi tega je dolžan prav sleherni, tudi če bi ga to stalo velike žrtve, iti na volišče in oddati svoj glas stranki slovenskega delavnega ljudstva. Kdor bo ta dan ostal malomarno doma, ne meneč se za to, kam ga kliče dolžnost do njega samega in do njegovih tovarišev, tisti naj bo pripravljen, da bo po volitvah moral nositi vse posledice svoje malomarnosti molče, brez ugovora. Zakaj šiba, bič, ki ga bo tepel, si ga bo sam spletel.

Politični pregled.

V Jugoslaviji se nasilje po načrtu in predvidenih stopnjah nadaljuje ter je v teh dneh doseglo vrhunec. Vlastodržci hočejo na vsak način ukloniti svobodoljubne državljane na kolena. Potem, ko so udarili po svojem najjačjem nasprotniku, predstavniku Hrvatov in ga obenem s tovariši zaprli, so se v zadnjih dneh spravili na tuje rodnostne državljane, Nemce, Mažare in Turke. Radiću in tovarišem, ki so jih zaprli, so s tem vsaj zagotovili celo kožo do volitev, ker so v sodnem varstvu. Voditelje opozicije pa, ki so še ostali na »svobodi«, so prepustili orjunašem in srnaocem v postopanje po prostem prevdanku. Prvi je prišel na vrsto voditelj Nemcev dr. Kraft, ki so ga pobesneli »nacionalisti« skoro ubili. Koj nato so zaprli načelnika džemijetske (turške) organizacije Ferad beg Draga. V Zagrebu so pa prošli teden orjunaši napadli Davidovića in dr. Spaha, ko sta se pripeljala na sestanek opozicijskih voditeljev. Toda tukaj jim je spodletelo.

V nedeljo so se pa hoteli znebiti še dr. Korošca. Z gorjačami oborožena tolpa orjunašev je namreč vdrla na zborovalni prostor SLS v Unionu, kjer je večstočliva množica v nepopisnem navdušenju manifestirala za svobodo in samoodločbo narodov. Razbijska tolpa je sicer onemogočila miren potek veličastne manifestacije, a je povzročila s svojim nastopom, da je celokupna slovenska Ljubljana oduševljena pozdravljala dr. Korošca in Franceta Tersegla na ulicah. Tisoči in tisoči so ta dva slovenska kandidata spremljali od »Uniona« do Jugoslovanske tiskarne in odtu mimo magistrata, po Prešernovi ulici in Dunajski cesti do juž. kol. ter ju burno pozdravljali in že ta dan pokazali, da o zmagi SLS v Ljubljani ne more biti dvoma. Pretepaška tolpa je dose-

gla ravno nasproten učinek, kakor ga je hotela. Kdorkoli je namreč še dvomil in se obotavljal izraziti zaupanje slovenskima kandidatoma dr. Korošcu in Tersegla, je v nedeljo trdno in odločno sklenil, da bo 8. februarja volil slovensko. V nedeljo, dne 1. februarja so se dr. Korošec, Davidović in Spaho sestali v Zagrebu.

Zakaj bomo volili?

Zadnje državnoborske volitve, ki so se vršile 18. marca 1923, torej še ne pred celimi 23 meseci, so same na sebi pokazale in tudi dokazale, da Jugoslavija mora biti avtonomistično ali federativno urejena, ako hočemo, da bo celotni državni aparat deloval v redu in v zadovoljnost vseh narodov Jugoslavije. Kakor znano, je bila namreč doseglja v Sloveniji SLS absolutno večino, na Hrvaškem HRSS, v Srbiji pa radikali. Ako bi torej smeli v naši državi odločevati o slovenskih zadevah Slovenci, o hrvaških Hrvatje, o srbskih pa Srbi, bi vsi ti trije narodi zase imeli delazmožne vlade in bi rešili lahko vsa tista pereča vprašanja, ki tako težko tarejo celokupno jugoslovansko delovno ljudstvo.

Toda vlastodržci v Jugoslaviji so drugega mnenja in hočejo vladati tako, kot si to predstavljajo sami, ne pa tako, kot to želi slovensko, hrvaško in srbsko ljudstvo. In to kljub temu, da so jugoslovanski narodi že ponovno povedali svojo nasprotno voljo.

V Jugoslaviji žalibog vse preveč damo na pendreke in na bajonete. Vsled tega delovno ljudstvo ne pride do besede in do veljave. Pač! Edino volitev je tisti dan, ko zamore državljan z gumijasto kroglico v roki svobodno povedati svoje mnenje. Zato pa se mora vsak volivec sam po sebi dobro zavedati, da pomeni njegova volivna pravica zanj tudi volivno dolžnost. Zaveš volivne dolžnosti pa mora rasti tembolj, čimbolj se tlačitelji svobodne volje delovnega ljudstva trudijo, da bi z nasiljem, z razveljavljanjem kandidatskih list, s konfisciranjem opozicionalnega časopisja, z zapiranjem opozicionalnih poslancev in strankarjev, s podkupovanji, s premeščanji uradništva in učiteljstva odvrnili delovno ljudstvo od svobodnega izražanja svojega prepričanja in ga prisilili, da bi glasovalo za sedanje vlastodržce.

Zato mora te dni vsak zaveden član delovnega ljudstva dobro vedeti, zakaj bo šel dne 8. februarja na volišče. Kajti: Naj nasilniki počnejo kakoli hočejo, eno je in to stoji: na bajonetih še nikdar ni nihče mogel sedeti in tudi jugoslovanski nasilniki ne bodo! Prej ali slej mora delovno ljudstvo v državi priti do veljave in bo tudi prišlo, pa magari če nas sedanji nasilniki vsako leto sedemkrat tirajo na volišče! Da! Slovensko delovno ljudstvo bo šlo to nedeljo na volišče do zadnjega moža. Kajti to ljudstvo ve, kolikega pomena so zanj te volitve. In s tem, ko bomo na deželi enotno metali kroglice v prvo skrinjico za nositelja in slovenskega prvoboritelja dr. Antona Korošca, v Ljubljani pa v njegovo četrto skrinjico, bomo povedali, da se borimo:

1. Za politično svobodo vseh narodov v Jugoslaviji. Zato, da naj ne bo nasilja Slovenca nad Hrvatom, Hrvata nad Slovincem, Hrvata nad Srbom in Srba nad Hrvatom! Tudi ne nasilja enega ali drugega jugoslovanskega naroda nad neslovanskim narodom v naši državi! Zato, da naj vlada med narodi naše države bratovska ljubezen in družinski mir tako, kakor se ljubijo otroci enega očeta in ene matere in kakor se ljubita pravi krščanski mož in prava krščanska žena!

2. Za gospodarsko svobodo celokupnega jugoslovanskega delovnega ljudstva! Zato, da ne bo pretežna večina prebivalstva delala in garala, pa se vsled tega ne bo mogla kupiti niti najbolj potrebnih življenjskih potrebščin in ne mogla živeti človeka vrednega življenja! Zato, da bo v naši državi primerno dostojno lahko živel vsakdo, ki si ali s svojimi žuljavimi rokami ali pa z uma svetlim mečem služi svoj kruh! Zato, da se iz vplivnih mest, zlasti na z vlade odstranijo ljudje, ki si iz žuljev in žepov davkoplačevalcev bašejo nikdar site žepe, da nato z denarjem delovnega ljudstva obračajo bajonete usuznjene žandarmerije zoper delovno ljudstvo samo! Zato, da bo zavladovala v državi poštenje! Da mogotci ne bodo uganjali korupcij in da mogotci ne bodo izrabljali svojih visokih položajev delovnemu ljudstvu v kvar.

3. Zato, da se pripori v naši državi zopet enkrat popolna veljava zakonu. Kajti podlaga vsake pravne države je zakon. Kjer ne velja ta, tam je nered, anarhija, korupcija, pobojšstvo! Zakon pa bo veljal tedaj, ko bo vladni predsednik, ko bo minister in poslanec prvi, ki bo snel klobuk nred zakonito določbo paragrafa in se mu pokoril. Ako pa mi dopustimo, da bodo na vladi ostali sedanji vlastodržci, ki gazijo zakon dan na dan in žvižgajo nanj, potem bomo sami nosili odgovornost zato, če bo še hujše gorje prišlo nad našo državo in na že itak preveč trpeče delovno ljudstvo.

4. Mi bomo slednjič volili pa še predvsem zato, da jasno poudarimo, da bodi Slovenec na svoji slovenski zemlji, Hrvat na svoji hrvaški, Srb pa na svoji srbski svoj gospod. Kolikor so naše slovenske zadeve izključno slovenskega značaja, toliko naj Slovenci odločujemo o njih sami v svojem slovenskem parlamentu iz Ljubljane, roka tistega hrvaškega in srbskega oblastnika pa, ki neupravičeno in z nasiljem posega odločujoče v slovenske razmere, naj usahne, zlasti pa naj usahne roka vsakega slovenskega politika, ki se je za ceno skled leče prodal drugim nasilnežem, da more z njihovo pomočjo tlačiti svobodno voljo slovenskega delovnega ljudstva.

Odgovorni činitelji Delavske zveze

Skrinjica SLS na Kranjskem je

1.

Nosilec kandidatne liste:

Dr. Anton Korošec

Skrinjica SLS na Štajerskem je

1.

Nosilec kandidatne liste:

Dr. Anton Korošec

Ali si član „I. delavskega konzumnega društva“, ki ima poleg petih prodajalen v Ljubljani tudi še trideset poslovalnic v raznih drugih krajih Slovenije?

za Slovenijo vedo, da bo vsak njen član v nedeljo volil v Sloveniji Slovensko Ljudsko Stranko, ki hoče z vztrajnim bojem doseči vse to. Vendar pa smo smatrali za potrebno, da smo napisali te zadnje dni pred volitvami še te vrstice s skromno željo, naj bo vsak naš odbornik ter član in zaupnik zadnje dni, zlasti pa v nedeljo propagator in agitator za skupno slovensko stvar in naj izkuša pridobiti tudi sicer nam nasprotni ljudi za našo skrinjico. Komuniste, socialne demokrate obeh struj, narodne socialiste in vse druge prav iskreno vabimo, da vržejo kroglico v skrinjico SLS, ker bo to v korist celokupnemu slovenskemu narodu. Zavedajo naj se delavci vseh strok, da toliko časa, dokler o slovenskih zadevah ne bomo Slovenci odločali sami, tudi delavski pokret napram kapitalizmu ne bo napredoval.

Zato naj v nedeljo v vsej Sloveniji z Ljubljano vred zmaga naša Slovenska Ljudska Stranka!

Jugoslovanska strokovna zveza.

SEJA VODSTVA JSZ.

Opozarjamo, da se v nedeljo dne 15. t. m. vrši seja vodstva, na katero naj gotovo pridejo vsi opravičenci!

Zveza papirniškega delavstva.

Goričane Medvode. Zopet se moramo malo pohvaliti, kako naš ravnatelj s svojimi priganjaji vred skrb za »dobrobit« našega delavstva. Obetal je že, kaj bo vse zboljšal v prilog delavstvu. No tekom dobrega pol leta se je sedaj pri nas za delavstvo res toliko »zboljšalo«, da ima po večini pasje razmere. Očividno je gospodu ravnatelju ena glavnih skrbi, kje bi se dalo še kaj pri delavskem zaslužku odtrgati. Zadnjič se je spravil nad akordne delavce na lesnem prostoru papirnice Goričane. Ti delavci so imeli za svoje delo akordne postavke tako določene, da so pri boljšem delu še primerno zaslužili. Toda mnogo je bilo takega dela, pri katerem se je zaslužilo komaj 20 do 25 Din dnevno in to pri težkem delu. Ker pa so ti delavci delali takorekoč noč in dan in tudi mnogokrat v nedeljo, jim je skupno akordno delo vendar donasalo nekaj zaslužka, ki pa je bil tudi krvavo zaslužen. Kajti naši gospodje pač niso vedeli, da ti delavci delajo mnogokrat popoldan od 5. ure, ko se zakonito delo neha,

dalje do 8. in tudi do 9. ure zvečer, in da so ti delavci pričeli z delom mnogokrat mesto ob 8. uri zjutraj, ob 6. in tudi ob 5. uri, ter tako delali skoro dve »šihiti« v enem dnevu in to v vsakem vremenu. Toda tega g. ravnatelj s svojimi priganjaji ni nič videl, pač pa je le gledal vsote njihove trdo prislužene plače. V svoji goreči ljubezni do delavstva je ukinil tem delavcem ob boljšega dela ves akord, postavke od slabšega dela pa jim je še privoščil, pri kojih bi bili zaslužili pri najhujšem naporu dnevno do 25 Din. Vsled tega so prizadeti delavci odklonili seveda še to akordno delo ter se izjavili proti vsakemu akordu. Pri tem je tudi ostalo. Delavci delajo sedaj običajno osem ur dnevno. Toda gospodje so kmalu videli občutno razliko pri produkciji surovin, ter začeli pritiskati na delavce, bivše akordante, da naj prično zopet delati čezurno in nedeljsko delo. Ker pa so naši delavci že dovolj izmозgani in jim je tudi znan zakon o 8 urnem delu, so protipostavno čezurno delo odklonili. V svojem znanim spoštovanju zakona pa so se sedaj gospodje poslužili drugega sredstva. V tovarni Goričane imajo stalno nameščenega stavbenega mojstra, ki ima v poletni sezoni zaposlenih 20—25 svojih »stavbenih« delavcev, sedaj po zimi pa jih ima 6. Ti pa opravljajo svoja »stavben« dela na ta način, da opetovano nakladajo ter vozijo in skladajo tovarniške produkte in podjetje lahko plačuje za te delavce stavbenega mojstra, ki nič ne dela, pač pa ima pavšal in mesečno plačo za sebe in svoje delavce. Kajti ko so delavci akordantje odklonili, kakor zgoraj rečeno, protizakonito čezurno in nedeljsko delo, se je ravnateljstvo poslužilo omenjenih 6 »stavbenih« delavcev, katere je njih mojster prisilil delati čezurno in nedeljsko delo s pretnjo odpusta. Tako naša direkcija protizakonito zlorablja stavbeno delavstvo proti tovarniškemu delavstvu s pomočjo dobro plačanih priganjajev. Za svoje ubogo delavstvo, ki je že do kosti izmозgano, pa nima srca, da bi mu privoščila trdo prislužene kronice, katere mu vedno pritrjuje. Gospod ravnatelj gotovo na ta način izravna diferenco pri nakupu lesa nekje gori v Jelovici, kjer je baje napravil tako izvrstno kupčijo, da stane kubični meter lesa v tovarni Goričane okrog 1500 K, medtem ko ga domači tukajšnji posestniki postavijo na isto mesto po K 900. Res izborna kupčija! Upravnemu svetu priporočamo, naj tole reč nekoliko

od bližje pogleda, sicer bo delavstvo prisiljeno svoje ukreniti, kajti vsaka sila do vremena.

Društvo slovenskih organistov.

Društvo organistov in glasbenikov za Slovenijo in Medjimurje je imelo dne 13. jan. t. l. v Celju svoj občni zbor ob udeležbi do 70 članov društva. Občni zbor je soglasno sklenil pristop društva v »Jugosl. strokovno zvezo« v Ljubljani. Obširno poročilo o občnem zboru priobčimo v prihodnji številki z drugimi zadevami organistov, ker se prihodnjo številko pošlje po sklepu občnega zbora vsem organistom še nenaročnikom.

Tajništvo.

Glas organista. V zadnjem času se je začelo »Društvo slovenskih organistov in glasbenikov« prav pridno gibati, da si zboljša svoje res skrajno slabo materialno stanje. Da svoje cilje še lažje doseže, je društvo vstopilo kot član k Jugoslovanski strokovni zvezi. To je jako pameten korak. Vsak prijatelj glasbe bode pač želel društvu veliko uspeha in upamo, da se bodo te želje tudi uresničile. Mislim, da mi društvo organistov ne bode šlo v zlo, ako si dovolj lujem mu dati še en nasvet. Kakor znano, danes manjka dobro izvežbanih občinskih tajnikov in posojilniških uradnikov. Velikokrat najdem razpisane službe, kjer iščejo organista in občinskega tajnika. To je jako pametno, da se ti dve službi združite. Toda kako naj organist kar začne z obč. tajništvom, ako ni v tem poučen. Danes to ni tako lahko, ker posebno vojaške zadeve zahtevajo precejšnjega znanja. Bilo bi torej jako potrebno, da se v orglarski šoli v Celju uvede red in obvezen pouk o občinskem tajništvu in zadržnem poslovanju. Kolikor mi je znano, imajo učenci orglarske šole za to dovolj časa. Vsak dan bi se naj poučevalo o teh predmetih eno uro. Pouk bi se naj pričel že prvo leto recimo s tem, da se jih vadi vsaki teden vsaj dve uri. Drugo leto pa že vsak teden tri ure. Tretje leto pa se že morajo učiti vsak dan eno uro. To bi bilo silno koristno za organiste. Kolikokrat slišim katerega tarnati, saj bi rad kaj delal, pa ne znam drugega kakor igrati. To je velika napaka. Le malokje je takšna služba, da bi od samih teh dohodkov organist mogel živeti. Starši od učencev pa bi tudi gotovo radi prispevali, da se bi naučili njihovi sinovi več koristnega kot za vsakdanje življenje. Županstva bodo potem organiste kot občinske tajnike prav rada sprejemala, ker bodo

ti dobro izučeni. Seveda mora biti pouk dober od spretnega veččaka, ne pa površen. Moje mnenje je, da naj takoj društvo organistov stopi v stik z vodstvom orglarske šole in se to domeni. Ni izključeno, da bi orglarska šola, ako bi učila občinsko tajništvo, ne dobila kakšne remuneracije. Veselilo bi me, ako bi o tem kdo kaj pisal v list »Pravica«.

Prometna zveza.

Ob prerani smrti preljubljenega moža, oziroma sina in brata Ivana, izrekamo našemu tovarišu, dolgoletnemu zvestemu članu Prom. zveze, Jožetu Keršinu in njegovi družini najiskrenejšje sožalje, umrlemu Ivanu pa večno plačilo. — Odbor Prom. zveze.

Večkrat izdaja žel. uprava okrožnice, v katerih pozivlja svoje uslužbence na dostojno obnašanje v službi napram potnikom in drugemu občinstvu v splošnem. V nasprotnem slučaju pa grozi z ostrimi kaznimi, ki uslužbenca doleti, ako se v tem smislu pregreši. Prav je prvo in drugo. Tretje, kar ima pa uslužbenec pripomniti, pa prosimo, da vzame uprava drž. žel. v Ljubljani na znanje. — Od vratarja kot od sprevednika, ki imata s civilnim občinstvom in potniki največ opraviti, zahteva železniška uprava, da svojo službo točno po predpisih vršita. Kaznovan je pa prvi kot drugi, ako na podlagi službenih predpisov raznim ljudem marsikaj ne moreta ugoditi. V tem sledečem slučaju se smatra takoj, da je vratar kot sprevednik surov, oduren, neprizaven, za službo nezmožen itd. V takem slučaju se od strani neupoštevaljočih nasproti uslužbencu takoj grozi: bodem šel ali pa bodem šla k postajenačelniku, k temu ali onemu znanu ali prijatelju pri ravnateljstvu, saj se s tem ali onim gospodom dobro poznamo. Rezultat je v takih slučajih že jassen. Da se gospodje načelniki in gospodje pri ravnateljstvu bolj prijazne in dostojne pokažejo, zato se bo uslužbenca strogo pokaralo ter ob enem kaznovalo zato, ker je službo opravljal vestno, kakor mu oni ukazujejo in od njega zahtevajo. Najbolj enostavno za gospode je, da se uslužbenca strogo kaznuje. Ako se pa uslužbenec proti krivični kazni pritoži ter se mu na podlagi dokazov kazni oprosti, je kaznovan vseeno, ker mora plačati od svoje slabe plače kolek za 20 Din. Želi se torej tudi od tretje strani, da se smatra služba v vsakem slučaju za službo, vestno v enaki meri proti vsakomur.

Ali kupuješ vse svoje potreščine pri I. delavskem konzumnem društvu?

Flisek Viktor:

Brata.

(Dalje.)

Strojin se je zrinil do sina. Zavitek mu je vzela gnječa, ko se ga je oklenil. Trdno se ga je oprijel in zahtel...

Na progi je stal vlak. V dolgo vrsto okrašenih voz so stopali vojaki. Zapeli so, zažvižgal je stroj.

Pepe se je odtrgal od očeta in se pognal za tovariši. S težavo jih je dosegel.

Vlak je začel lezti. Tisoči so dvignili robove ter pozdravljali. Zašumelo je v vlaku in dvignili so kape...

Strojin je videl fanta, kako je tiščal skozi okno in mahal z rokama. Streslo ga je...

IV.

Pisal je z Ogrskega, oglašil se je z bojišča. »Zdrav sem in dobro se mi godi,« je razložil. »Dobro godi,« je mrmral Gregor žalostno.

Prišli so krvavi in ranjeni. Lepe uniforme so imeli blatne. Krepki možje so se upognili in mladci so postali resni.

Po vogalih so lepili pozive. Odpirale so se hiše in odhajali so novi... novi...

Stari Strojin je postal molčeč. Taval je okoli doma in čakal, kdaj za-

gleda sina. Tako bi se ga oklenil, da bi mu ga nič ne odtrgalo. Pa ni pisal, teden... dva... Gregor se je ustrašil... Pol leta je preteklo, pa nič... Plačeval je sv. maše, se postil in zaobljubil na Brezje. Tako ga je želel, pa ni prišel. Kako rad bi preložil breme, katero je s težavo nosil... Ves je zlezal na kup od trpljenja. Postal je čemerem in tih...

Neko noč je zaropotalo v veži. Odprl je Gregor in posvetil v kot. Stresel se je, da mu je omahnil lesen svečnik. Odstopil je stavec in se naslonil na zid. Neznanec je prestregel brlečo lojevko in stopil k očetu... Strojin je spoznal Evgena... Ta se je sklonil in lovil njegovo roko. Še na kolena je zdrsnil raztrganec in prosil odpuščanja...

Oče se je vzravnil in kratko povedal jokavemu, da mu je ljubo, če ostane, pa da nič ne reče, ako gre.

Evgen se je kazal skesanega. Vse je obljubil. Omamil je očeta, da sta sedla za mizo. Prizibala se je postarna Urša in postregla s suhim mesom, ki se je tista lakotna leta težko dobilo.

Gregor ni zaupal sinu. Vedel je, da njegovo kesanje ni odkritosrčno.

Skoro se je pokazalo, da je imel prav. Evgen je ostal stari, lahko-mišljeni študent...

Na cvetno nedeljo se je Gregor vlegel. Dušilo ga je in ves je bil

poten. Godrnjava Urša mu je kuhala rož, precejevala in silila naj pije. S težavo je požiral, težko govoril. Čudno je blodil. O Pepetu je mešal govorico, o krvavi vojski, o leni družini in o duhovnikih, ki človeka zamašujejo, da ob letu umre. Proti jutru mu je odleglo, da je zaspal.

Zjutraj je poizkusil vstati, pa mu niso dale noge. Tako težke so bile, da se je prijel za razgredo glavo. Ležal je in hiral...

Hlapec je postavil za vogalom in puščal lačno živino v nesnagi. Čez plot se je obesila postavna dekla, se spustila s sosedovim volarjem v pomenik in pozabila, da je pod kotlom že zdavnaj pogorelo. Gredo belih zob ji je pokazal rdeč fante in jo vščipnil v napeto lice. Pa se je prihudovala Urša in napravila konec.

Pastirju je uhajala živina v posetev. Piščalk si je dolbel in smodil v bezgovi cevki osušeno listje. Prav kot oglarji si je zložil na paši kopo in jo očrnil z blatom. Na stržen je nalsul drobne braške in jo podžgal. Pa mu jo je pihnilo, da je togoten razvalil kleščevje.

Vsak je gospodaril po svoje, vsak delal kakor nihče...

V.

Na belo nedeljo je bilo pri Čumru hrupa. Piskač Tonč je pihal v usnjato dudljo, da je hreščalo po gostilni.

Veseli pari so se zibali in odskakovali, da se je majal lesen pod.

Od pijače omamljeni so pripovedovali vaški junaki o ti strašni vojski, ki se že tako dolgo pelja in je še ne bo konca. Ugibali so, da »Franc« ne bo zmagan, ker ima z tajčarskem cesarjem eno skupnost. Še ima dežela fantov, ki so ujedljivi kot sibirski zima. »Bog obvari! Bog ohrani!«, se je mešalo po prašnem prostoru.

V stranski sobi sta sedela Evgen in Gabrinov, katerega je zalezla ruska krogla. Urezala ga je po obrazu, da so ga komaj oteli. Tako so ga potem prerivali iz bolnice v bolnico, dokler ga niso zagledali Potočani.

Gabrinov jim je bil zoprna pri-kazen. Še slišali niso radi o njemu. Veseli bi bili, če bi ga ne bilo več v vas. To jim je bila nadlega.

V desni nož, v levi kol, razpeto srajco in pretep po gostilnah je bila zabava razboritega voznika. Po pet krepkih se ga je včasih oklenilo, pa se je vseh otepel. Mahnil je s kolom, sunil z nožem, pa je imel prostor.

Evgen se je nagnil nad Gabrinovo glavo in mu nekaj šepetal. Ta je zadovoljno razčesnil usta, zagrabil steklenico in potočil žganje po uglejenem grlu. Tresnil je z ного, da se je izluščilo na deski par tresk in pri-kimal Evgenu.

(Dalje prih.)

Čuvajmo pridobitve demokratizma!

Za nas, ki nismo živeli pod absolutističnimi vladarji in pod bičem fevdalnega plemstva, je skoro nerazumljivo, zakaj da bi morali čuvati pridobitve demokratizma, ali v hudih borbah pridobljene ljudske svobode in pravice. Zdi se nam, da je samoposebi razumljivo, da ima do vlade v državi v prvi vrsti pravico ljudstvo, ker mora nositi samo vsa bremena državne uprave in vojaštva.

Toda tako mišljenje bi bilo zelo napačno. Demokratije pridobitve so še mlade in še ne povsem utrjene. Splošna in enaka volivna pravica ima mnogo nasprotnikov, ne le v vrstah nekonzvanega plemstva, temveč tudi med navadnimi bogataši, polbogataši in celo med manjšimi posestniki. Zlasti si tudi posamezni absolutistično naduti državniki prilajajo samovlado in odmetujejo ter preprečujejo delo v parlamentih, po ljudskih zastopstvih.

Ena najgorjih potvor svobodne volje državljanov obstoji v vednih spremembah volivnega reda. Povsodi, kjer so na vladi brezobzirni in vladačni ljudje, se ogroža svoboda in pravica državljanov, katerim se prepustja dolžnost vzdrževanja državnih izdatkov in pa pravo biti vojak. Da se taki ljudje ohranijo na vladi, skušajo z vsemi zvijačami in nasilji preiti obstoječe zakone, ustvariti nove razmere, spreminjati volivne zakone in po svoji volji razpolagati proti ljudstvu od ljudstva plačano in vzdrževano policijo in vojaštvo. Poleg gaženja zakonov se gotovi vladodržci in nasilniki poslužujejo tudi gotovih organizacij v svoje namene. V Italiji se Mussolini poslužuje fašistov, v naši državi se vladodržci poslužujejo za politični teror »Srnao« in »Orjunašev«. V drugih državah pa zopet drugih sličnih terorističnih organizacij. Te organizacije vrše po navodilih državnih vladodržcev borbo za konsolidacijo narodnih držav, pod katero masko pa oni sami kršijo zakone in vrše nasilja proti svobodni narodovi volji. Po teh organizacijah je ogrožena svobodna ljudska volja, ki je sicer zasigurana v zakonih. Nezakonito postopanje in nasilje vsake vlade pa pomeni državni nered, ki ogroža blagostanje in prostost ljudstva. V takem slučaju ima ljudstvo dolžnost in pravico, porabiti vsa zakonita sredstva, da se vpostavi zakonitost in obvaruje državljansko prostost in pravice.

V nedeljo, dne 8. februarja, imajo narodi naše države priliko, odločno in jasno odgovoriti na vse nezakonitosti in nasilja sedanega režima s kroglicami. Kdor hoče pravico, kdor hoče zakonitost, kdor hoče red, kdor želi, da bo naša država srečna: ta mora voliti protirežimsko. V Sloveniji je za to prva skrinjica; vrzi vsak kroglico samo v to skrinjico! V Ljubljani pa je četrta skrinjica ona, ki najjasneje protestira proti neredu in nepravilnosti sedanega režima. Dolžnost nas vseh, ki ljubimo red in zakonitost, je, da dne 8. februarja v obrambo svobodne ljudske volje, v obrambo reda in poštenja napolnimo označene volivne skrinjice!

Ljubljanske volitve.

V dneh preteklega tedna se je začela v Ljubljani volivna bitka. Stranke so začele z večjimi krajevnimi shodi, ta teden se je pa volivna bitka razbelsnela do vrhunca. V nedeljo pa bodo ljubljanski volivci svobodno oddajali svoje kroglice.

Morda ne bo odveč, ako si te dni predložimo dvojce značilnih volitev, ki smo jih zadnja leta doživeli v Ljubljani. To so občinske volitve dne 3. decembra 1922 in državnozborske volitve dne 18. februarja 1923.

Pri občinskih volitvah 3. decembra 1922 se je pulilo za zaupanje ljubljanskih volivcev četvero strank: Jugoslovanska demokratska stranka,

Zveza delovnega ljudstva (krščanski socialisti, komunisti in Peričevi soc. demokratije), Socialistična stranka Jugoslavije (Bernotova skupina) in Jugoslovanska zajednica (dr. Ravnihar z narodnimi socialisti). Izid teh volitev je bil sledeči: JDS 1822 glasov, ZDL 3952 glasov, SSJ 295, JZ 2917 glasov.

Pri zadnjih državnozborskih volitvah pa smo imeli v Ljubljani pet strank. In sicer: Slovenska ljudska stranka, Narodno socialistična stranka, Socialistična stranka delovnega ljudstva (združeni komunisti in socialni demokratije), Napredni blok (združeni Žerjavovci in Ravniharjevci z delom narodnih socialistov in radikalov) ter Šušteršičevo stranko. Izid volitev je bil sledeči: SLS 2814 glasov; NSS 552 glasov, SSDL 1866 glasov, Napredni blok 3510 glasov in dr. Šušteršič 132 glasov.

Najbolj značilne so bile zadnje državnozborske volitve, pri katerih se je Ljudska stranka zaman trudila, da bi bila postavila skupno kandidatno listo s socialnimi demokrati in komunisti, ker so bili slednji tako neverjetno napuhjeni, da so mislili, da bodo dobili z dr. Peričem na čelu v Ljubljani relativno večino nad ostalimi strankami, dasiravno smo jim krščanski socialisti neprestano dokazovali, da je samo volivstvo Ljudske stranke v Ljubljani najmanj za 900 glasov močnejše od združenih komunistov in socialnih demokratov. To je dokazal tudi izid volitev. Ljudska stranka sama namreč je bila dosegla 2814 glasov, združeni komunisti in socialni demokratje pa 1866 glasov. Z drugimi besedami se to pravi: Če bi bili šli pri zadnjih volitvah skupaj krščanski socialisti, komunisti in socialni demokratje, bi bili dosegli 4680 glasov in bi bili potolkli kandidata naprednega bloka za 1190 glasov.

Nekaj podobnega se je zgodilo tudi letos. Kakor znano, je Ljudska stranka postavila kandidatno listo v Ljubljani zadnji dan, ki ga za to določa zakon o volitvah. Že iz samega tega dejstva sledi, da je Ljudska stranka poizkusila vse, da bi bila stvorila v Ljubljani enoten blok delovnega ljudstva proti dr. Žerjavovemu eksponentu dr. Ivanu Mohoriču. Saj je celo dr. Žerjavovo glasilo »Jutro« pred dobrim mesecem priobčilo karikaturu, v kateri kaže, kako dr. Anton Korošec z laterno v roki ob belem dnevu išče nosilca liste SLS v Ljubljani...

Toda komunisti so šli in so postavili svojo kandidatno listo pod imenom »Kmetško-delavski republikanski blok«. Socialni demokrati so zahtevali zase kandidata in namestnika ter so šli in so postavili samostojno kandidaturu z dr. Peričem na čelu. In tako je bila naša stranka prisiljena, da je postavila samostojno kandidatno listo. Spričo nositelja liste dr. Antona Korošca, spričo njegovega namestnika Franc Tersegla in spričo kompaktno organizirane mase volivcev ljudske misli v Ljubljani, je sigurno, da ta kandidatna lista letos v Ljubljani zmaga. Kajti ljubljansko delovno ljudstvo dr. Žerjavovih eksponentov in dr. Ravniharjevih radikalov ne bo volilo. Delavsko članstvo socialne demokracije in komunizma v Ljubljani pa brezdvoma ni tako neumno, kot njih vodstvo, ki misli, da naj bi volivci metali kroglice v socialno demokratsko in komunistično skrinjico samo zato, da izvolijo dr. Žerjavovega eksponenta.

Zato smo prepričani, da Ljudske stranke v Ljubljani letos ne bodo volili samo njeni somišljeniki, marveč celokupno ljubljansko delovno prebivalstvo.

Zakaj bomo glasovali?

1. Za svobodo;
2. za uresničenje ljudske volje;
3. za izvedbo socialne zakonodaje;
4. za pravico.

Skrinjica SLS v Ljubljani je

4.

Kandidat:

Dr. Anton Korošec

Namestnik:

Franc Tersegla

Kako bomo volili?

Vsak 21 let star moški naj se točno pouči, v kateri vasi in v kateri hiši bo volitev. Najboljše je, da gremo 8. februarja takoj ob 8. uri na volišče. Če kdo dvomi, ali je vpisan v volivni imenik ali ne, naj ga to ne moti. Opozoril ga bo že predsednik volivne komisije. Potrebno je, da vzame vsakdo s seboj kako listino n. pr. krstni ali domovinski list ali pa vojaško izkaznico. Volitev traja nepretrgoma do šeste ure zvečer. Dolžnost vsakega kršč. soc. delavca je, da gre na volišče. Ko stopiš v volivno sobo pred predsednikovo volivno komisijo, glasno povej svoje ime, priimek, vas in hišno številko. Takoj pogledj, kje je skrinjica SLS z napisom dr. Anton Korošec. Potem ti da predsednik volivne komisije kroglico. Roko zapri in z zaprtro sezi v prvo skrinjico in spusti kroglico (na deželi, v Ljubljani v četrto), da pade skozi odprtino v skrinjico. Potem zapri pest, jo izvleci iz skrinjice in zaprtro roko vtakni v vsako skrinjico. Ko si to storil v vseh skrinjicah, odpi pest in pokaži volilni komisiji prazno roko. S tem si volitev opraviš.

Dopisi.

Z Vrhniko. — Naš rojak Lovro Petkovšek, strojar in dolgoletni starosta Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov na Vrhniku, se je v Ameriki v Little Falls tovarna usnja, smrtno ponesrečil. Kot zavednemu krščanskemu socialistu naj bodo posvečene naslednje vrstice. Leta 1907. je vsled opustitve obrti, kjer je bil zaposlen, ostal brez službe. Poznan kot neustrašen borilec za krščanska načela so mu socialni demokrati nasprotovali, da bi dobil službo v t. danji Iv. Tomšičevi tovarni usnja in je vsled tega odšel za zaslužkom v Ameriki ter bival ondi 18 let in dva meseca, ves čas v enem podjetju. Rokjaki, ki so z njim skupaj živeli, pripovedujejo, da je tudi v Ameriki vestno izpolnjeval svoje krščanske dolžnosti ter bil vsako nedeljo pri sv. maši. Pa tudi v tovarni je bil vsled plemenitega značaja in poštenosti splošno priljubljen in spoštovan. Za svojo družino, ženo in šestero otrok, je vedno očetovsko skrbel ter ji pošiljal znatne vsote za preživljanje. Svoja stara leta je nameraval preživeti v krogu svojih dragih; pisal je, da se bo v kratkem vrnil v staro domovino, pa ga je dohitela prezgodnja smrt v 61. letu življenja. Dragi Lovro, mirno počivaj v tuji zemlji! Mi pa upamo, da se v večnem raju združimo.

Zagorje ob Savi. Pri nas se vse giblje. Razne politične frakcije prirejajo shode, sklicujejo sestanke in hvalijo svoje več ali manj znane firme. Žerjav poizkuša med rudarji s svojim pravilnikom in vplivom g. Mirko Veinbergerja, Čobal pa poje staro melodijo o potrebi socialdemokratskih poslancev, ki bi edini vse razumeli in storili. Odkrito želi, da bi se vrnili tisti lepi časi, ko se je vozil v Belgrad po poslanske dnevnice, kimal v zbornici in občudoval belo Pašičevo brado. Internacionalni Makuc roti sodruge, naj vztrajajo in ga volijo, ker poslanec biti je vendar lepo in koristno. Če bi kaj za sodruge storil, ne pove. Ve pač, da je od izvolitve tako daleč, kot od Marsa. Narodni socialci zamen brusijo pete in jezič-

ke za stranko, ki ni bila nikoli resna. Rudarsko delavstvo ve, da ga ne bodo rešile vse te politične skupine, ki bodo prvič brez moči, drugič bi pa zaigrale njegovo zaupanje in prešle v tabor korumpiranih izžemalcev. Delavstvo ve, da je nedelja zgodovinski dan, ki mu bo prinesel svobodo ali še več solza in težje okove. Ono ve, da bo ta dan sodočalo pri svoji usodi. Zato bo združilo svoje glasove in napolnilo prvo skrinjico, ki je skrinjica poštenih in delavnih ljudi.

Goričane-Medvode. Poročali smo že svoj čas o »prijaznosti« našega tovarniškega zdravnika dr. Cirmana, ki je s svojim »vestnim« poslovanjem in svojimi feldvebelskimi nastopi napram bolnikom dosegel tekom pol leta, kar hodi k nam, da danes že spada pri našem delavstvu med najbolj nepriljubljene osebe. Gospod dr. Cirman bi dosegel največjo hvaležnost od našega delavstva, ako bi pobral svoja šila in kopita, ter se zgubil, odkoder je prišel. Vendar se kljub vsej svoji nepriljubljenosti krčevito drži pri nas. V pisarni mu mora posebno ugajati, kjer se nenavadno dolgo in tudi ob nenavadnem času mudi. Tako poročajo očividci, da so ga ondi že videli ob 10. uri zvečer. Kaj je tedaj »ordiniral«, nam ni znano, vemo pa, da v tako nenavadnem času še ni noben zdravnik hodil v našo pisarno. Gospod zdravnik je tudi že čutil potrebo prati svojo čast napram našemu delavstvu pred sodiščem, kamor je zadnjič tiral nekega delavca radi žaljenja časti. Tu se je odigral spomina vreden prizor. Poleg tožnika in toženca ste bili pozvani tudi dve prič, na mizi je bilo vse »pripravljeno« za prisego in sicer par svečnikov brez sveč ter križ brez Boga (podoba Križanega je ležala baje na mizi v posodi za cigaretni pepel). Pred tako »opremljeno« mizo sta prisegla dva delavca kot prič obtoženca, ter izjavila, da se je res nekega dne dr. Cirman, ko je prišel s kolesom, zaletel pri belem dnevu v zid pri vratih pisarne v medvodski tovarni. Kljub temu pa je po kratki izjavi prič sodišče obsodilo ubogega delavca na 24 urni zapor za motivacijo, da če kdo »šturmac« pri vratih pisarne s kolesom v zid, se še ne more trditi, da je pijan. In dr. Cirmana čast je bila na ta način zopet oprana. Zadovoljen seveda s tem izidom, je dr. Cirman nadalje »vestno« vršil svojo službo na sledeči način: dne 5. januarja t. l. se mu je prijavil delavec Ivan Faletič za sprejem v stalež bolnikov, ker ga je ožulil čevelj. Zdravnik mu napravi bolniški list in mu obljubi, da bo prišel še osebnost k njemu, ako ne bo mogel priti k ordinaciji v tovarniški lokal. Dal mu je tudi mazilo za rano. Seveda je bolnik na obljubo zdravnika mirno čakal na eventuelni obisk zdravnika na domu, ter je zdravil svojo ožuljeno nogo z njegovim mazilom. Tekom 11 dni pa je toliko okreval, da je dne 16. januarja t. l. sam prišel k zdravniku v tovarno ter zaprosil, da ga izključi iz staleža bolnikov, ker bo začel zopet delati, ter da naj mu napravi nakazilo za hranarino med boleznijo. Ker pa je imel prejeti hranarino tudi še za nekaj dni v mesecu novembru, je tudi na to ob tej priliki ponovno in sicer že v tretjič opomnil zdravnika. Toda ta mu ni hotel napraviti nobenega nakazila češ, ker se v bolezn med 5. in 16. januarjem ni javil nič zdravniku, o obljubi, koju je dal klientu, da pride k njemu na dom, pa ni nič vedel, pač pa je tu zopet pokazal feldvebelsko navado, vsled česar je delavec odšel brez nakazila hranarine. Nikar pa se ne čudite tej zadevi, kajti zdravnik je smatral bolnega Ivana Faletiča že mrtvim. Faletič je namreč prejel od poslovalnice Ljubljanskega okrožnega urada dopis z dne 13. jan. t. l., kjer imenovana poslovalnica na podlagi zdravnikovega priglasa naroča svojcem, naj navedejo pogrebne stroške za umrlim Ivanom Faletičem in kdo je te stroške plačal, da se mu nakaže

Ali veš, da ima zadruga poleg raznih vsakdanjih potrebščin tudi najcenejše in najboljše oblačilno blago, poleg tega pa še

3% popust?

povračilo pogrebnih stroškov. Ta slučaj priča pač dovolj jasno o »vestnosti« dr. Cirmana, ter ne potrebuje nobenega komentara. Zato pa pravimo: mi ne rabimo takega zdravnika, ki bi ljudem nakazila hranarine odtegoval, žive za mrtve proglašal itd. Za take stvari pač ne plačujemo bolniških prispevkov, zato pravimo dr. Cirmanu, da ga bomo najrajši imeli, ako ga nič več ne vidimo pri nas.

Prosveta.

Krekova mladina.

Iz centrale. Vsem podružnicam Krekove mladine v vednost. Glede 10% davka, oziroma popusta, smo od merodajne strani dobili dopis, da se to za enkrat ne more rešiti. G. Pestotnik, kot agilen pristaš režima, nam delavcem v tem seveda ne more ustreči. Upamo pa, da bo po 8. februarju boljše. — Tajnik.

Krekova mladina v Ljubljani. Tukajšnja podružnica se je docela reorganizirala ter svoje delo porazdelila v posamezne odseke. Ustanovil se je dramatični odsek, ženski pevski, športni in odsek za gojitev treznosti. Upamo, da ljubljanska podružnica izpelje to nalogo. Krekovci, na delo in pomnožite se, da bo uspeh tem večji! — Odbor.

Na seji centrale Krekove mladine, ki se je vršila dne 31. januarja, se je med drugim v večjem obsegu obravnavalo o delavsko-mladinskem zboru, ki se bo vršil letošnje poletje o binkoštnih praznikih v Ljubljani. Sestavil se je pripravljalni odbor, ki ima vse potrebno urediti. Spored in drugo objavimo v eni prihodnjih števil »Pravice«.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova priredi v nedeljo, dne 8. febr. ob 4. popoldne v D. M. v Polju burko »Poslednji mož«. Kdor se hoče pošteno nasmejati, naj prihiti med našo delavsko mladino. — Odbor.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova je imela svoj redni občni zbor na Svečnico v prostorih g. Fran Avšiča v Sneberjih. Iz poročila funkcionarjev je bila razvidna velika delavnost odbora. Izvolil se je docela nov odbor, upajoč, da bo v novem poslovnem letu kos novi nalogi.

Tedenske vesti.

Olepševalno društvo v Rožni dolini pri Ljubljani, priredi v proslavo svoje 20 letnice dne 5. odnosno 12. julija t. l. veliko veselico kot V. veliki rožnodolski semenj na Strelišču pod Rožnikom, ter naproša cenj. društva, da ne prirejajo istodnevno svojih veselice, ker bodo na semenj itak sama tudi vabljeni.

Smrtno se je ponesrečil dne 29. januarja Jožef Furlan, posestnik na Vrhniki. Okrog 8. ure zvečer se je vrnil domov. Ker so bile hišne duri zaprte, je zlezal po lestvi v podstrešje ter je v temi padel po stopnicah in si zlomil tilnik. Zapušča vdovo in šestero nepreskrbljenih otrok.

Zlato medaljo za 25 letno službovanje bo dobil vsak rudar po novem Žerjavovem pravilniku o bratovskih skladnicah. Po preteku 29 let ga bo podjetnik odpustil iz službe in za 30-letno delo v premogokopu bo preskrbljen vsak rudar za celo življenje — s figo.

Gospodarstvo.

Cene v Ljubljani. Preteklo soboto so bile v Ljubljani sledeče cene: Kilogram govedine 20—25 Din, slanina 25 Din, svinjsko meso 25—28 Din. Kokoši komad 35—75 Din, jajca komad 1.25—1.50 Din. Sirovo maslo kilogram 30—50 Din, jabolka 3—8 Din kg, moka št. 00 kg 7.50 Din.

Kje se pridela največ sliv. Po zadnjih poročilih se pridela največ sliv v Španiji (3,310.000 met. stotov), v Italiji (1,482.000 met. stotov), v Grški (814.000 met. stotov), v Portugalski (229.000 met. stotov), v Tunisu

(345.000 met. stotov), v Franciji (170 tisoč met. stotov), v Alžiriji (133.000 met. stotov) ter na otoku Cipria (42 tisoč met. stotov na leto).

Monopol vžgalice v Poljski. Iz Varšave poročajo, da se bo poljski parlament baval v kratkem z zakonskim načrtom o uvedbi monopola na vžgalice. Finančno ministrstvo namerava monopol vžgalice dati v zakup neki ameriško-švicarski delniški družbi za 25 let.

Delavska zakonodaja.

(Dalje.)

§ 7. Glasovalni odbor mora ugotoviti izid glasovanja s posebnim zapisnikom, ki ga overovijo vsi njegovi člani.

Izid izvršenega glasovanja mora takoj pismeno naznaniti lastniku dotičnega podjetja, v čigar podjetju ali oddelku se je izvršilo glasovanje, in prav tako tudi za industrijska podjetja pristojni oblastni inspekciji dela, za rudarska podjetja pa nadzorstvenemu rudarskemu oblastvu.

§ 8. Lastniki podjetij smejo, če se je izšlo glasovanje ugodno, že prihodnji dan v svojih obratih ukoristiti podaljšavo delovnega časa, sprejeto z glasovanjem.

Ta podaljšava se mora objaviti in mora biti na vpogled delavcem v podjetju ves čas, dokler traja. Šteje se za prekočasno delo ter se plačuje po § 10 zakona o zaščiti delavcev.

§ 9. Zoper način izvršenega glasovanja se sme vsaka prizadeta stran, tako delodajalec kakor tudi najmanj ena petina delavcev, ki so glasovali, pritožiti najkasneje v treh dneh po izvršenem glasovanju pri oblastni inspekciji dela ali pa pri pristojnem rudarskem oblastvu, ki ugotovi, ali se je izvršilo glasovanje pravilno ali ne, ter ga potem potrdi ali pa razveljavi.

Zoper odločbe oblastne inspekcije dela ali nadzorstvenega oblastva se smejo interesi pritožiti najkasneje v 14 dneh po prejemu njenega priobčila pri ministrstvu za socialno politiko ali pri ministrstvu za šume in rude, ki odloča o teh pritožbah definitivno. To odločbo morata izdati ministrstvu v osmih dneh od dne, ko prejmeta predmet.

S pritožbami, vloženimi zoper izvršeno glasovanje, se ne ustavlja izvršitev sklepa, sprejetega z njim, dokler ne odloči definitivno o njih ministrstvo za socialno politiko ali ministrstvo za šume in rudnike. Če postane odločba, s katero se razveljavi izvršeno glasovanje, izvršna, mora odrediti pristojna oblastna inspekcija dela ali pa nadzorstveno rudarsko oblastvo vnovič glasovanje v osmih dneh, odkar je postala odločba izvršena.

§ 10. Odločba, izdana o podaljšavi delovnega časa po § 7. tega pravilnika, velja najdalje za tri mesece; po tem času se mora glasovanje na isti način ponoviti in v istih časovnih presledkih stalno obnavljati.

§ 11. Če se izreko delavci ob glasovanju o podaljšavi delovnega časa zoper to podaljšavo, se sme odrediti novo glasovanje šele čez tri mesece od dne, ko se je glasovanje izvršilo.

§ 12. Odločba o podaljšavi delovnega časa ne velja vobče za otroke pod 16. leti, ki ne smejo biti po § 9. zakona o zaščiti delavcev nikakor zaposleni nad 8 ur na dan.

§ 13. Lastniki podjetij, ki postopajo zoper predpise §§ 1., 8. in 11. tega pravilnika, se kaznujejo po § 124 točki 1 zakona o zaščiti delavcev; oni, ki postopajo zoper predpise § 12. tega pravilnika, pa se kaznujejo po predpisih § 122. točke 3. zakona o zaščiti delavcev.

§ 14. Vse stroške, ki bi nastali ob glasovanju po odredbah tega pravilnika, morajo trpeti lastniki podjetij, za katera se izvrši glasovanje. O višini stroškov za glasovanje se sporazumejo pred izvršenim glasovanjem člani glasovalnega odbora in to tudi postavijo v zapisnik.

Ta pravilnik je že v veljavi in polni moči.

Za prometna podjetja, železnice, brodarstvo, tramvaje, pošte, brzovaje, telefone in druge podobne naprave, določa delovni čas resortni minister sporazumno z ministrom za socialno politiko v zmislu odredb tega zakona. V drugih podjetjih, ki se ne prištevajo ne industrijskim, ne prometnim podjetjem, torej za trgovske, gostilniške, rokodelske in razne druge obrate v zmislu obrtnega reda, traja delovni čas od 8 do 10 ur dnevno po naravi in teži posla. Zakon o zaščiti delavcev določa, da se mora predpisati v 6 mesecih od dne, ko stopi zakon v veljavo, razglašen v Služb. Novinah dne 14. junija 1922, torej do 14. decembra 1922, s pravilnikom delovni čas za vsako kategorijo tukaj označenih podjetij. Ta pravilnik, oziroma naredba o delovnem času v obrtnih podjetjih je izšla v Uradnem listu z dne 25. oktobra 1924, št. 98, ki določa:

Na podstavi pooblastila, ki mi ga dajo odredbe sedmega odstavka § 6. zakona o zaščiti delavcev, predpisujem sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo in po zaslišanju znanstvene komore, trgovsko-obrtniških in delavskih zbornic, nastopno:

§ 1. V obrtnih podjetjih sme biti pomožno osebje zaposleno največ 10 ur na dan ali 60 ur na teden.

§ 2. Vkljub predpisu prednjega paragrafa sme biti pomožno osebje v obrtnih podjetjih zaposleno:

I. Največ 8 ur na dan ali 48 ur na teden v: kovaških, ključavničarskih, kotlarskih in tehničarskih obratih, v vseh vrstah grafičnih obrtov; v pralnicah perila in zavodih za kemijsko čiščenje in barvanje obleke in perila; v podjetjih, v katerih se namakajo kože v ruji; v obratih za ostrenje rezil; nadalje za dela v tunelih in caissonih;

II. največ 9 ur na dan ali 54 ur na teden: v vseh podjetjih, ki se bavijo z obdelovanjem lesa, razen v plestarstvu; v vseh podjetjih, ki se bavijo z obdelovanjem usnja ali kovin, razen v onih, ki so navedena v oddelku I. tega paragrafa; nadalje v podjetjih, ki se bavijo s peko kruha in predelovanjem mesa in izdelovanjem klobas (mesarne in klobasarne).

V onih podjetjih, kjer se določi delovni čas za 8, odnosno 9 urami dnevno, se sme po sporazumu med delodajalcem in delavci delovni čas podaljšati kot prekočasno delo še za eno ali dve uri na dan. Pismeni sporazum o tem mora delodajalec predložiti Inspekciji dela najkasneje do tedaj, ko se prične prekočasno delo.

(Dalje prih.)

Zahtevajte »PRAVICO« po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih

Razno.

Grojen zločin. V občini Dvor na bosensko-hercegovaški meji sta živel imovita zakonca Golijaš. Ružica Golijaš je bila čakala na svojega zaročenca, ki je bil v Ameriki, celih 13 let. Ko se je pa pred časom vrnil in sta se poročila, je pa med njima kmalu nastal razdor in Golijaš svoje zakonske nezvestobe ni niti prikrival. Nedavno je prišel zvečer v sobo s sekiro v roki, ki jo je prislonil ob steno in nato legel in zaspal. Žena v strahu, da jo namerava mož ubiti, je v spanju z isto sekiro ubila moža. Truplo sta s služkinjo zanesli v podstrešje in potem je žena vsak dan odrezala od trupla kos in ga skuhala. Meso je menda dajala svinjam. Rožico Golijaš so zaprli.

Sedem let v preiskovalnem zaporu. V mesecu novembru l. 1918. sta sestri Marija in Bela Vas v Kikindi zastupili svojega 76 let starega očeta z namenom, da prideti hitreje do svoje dedščine. V to svrhu sta mu primešali strupa v jed in v par dneh je bolehlavi starček umrl. Morilki sta bili obsojeni vsaka na 15 let ječe. Zoper to obsodbo ste prijavili vzklic na apelacijsko sodišče v Segedinu. Medtem časom je prišel preobrat in zgodilo se je tako, da sta sedeli morilki v Jugoslaviji v zaporu, sodni akti so

se pa nahajali na Mažarskem. Po dolgotrajnih diplomatskih pogajanjih so priromali pred par tedni akti v Jugoslavijo, tako da je upati, da bo vzklic Bele in Marije Vas rešen predno odsedite kazni 15 let.

13.000 samomorov v Nemčiji. Iz tozadevne uradne statistike se vidi, da napravi v Nemčiji vsako leto povprečno 13.000 ljudi samomor. Največ samomorilcev je v Berlinu.

116 letna starka v Mehiki. V Tullancingu, država Hidalgo, živi starka, ki je bila pred mesecem stara 116 let. Zena, ki se piše Gaudalupe Ramirez, je bila rojena leta 1808. Omožila se je v 16. letu in imela je sedem otrok. Danes ima celo armado pravnukov in pravnukinj. Pred nekaj leti so ji odpovedale noge službo, da ne more hoditi, drugače pa je popolnoma zdrava.

Za kratek čas.

Vztrajni kočijaž. Lord William Drags si je bil dal napraviti majhno ladjico, da bi potoval z njo po svetu okoli. Najprvo je hotel poskusiti, če je dobra; najel je kočijaža in se je peljal v pristanišče mesta Brighton na južnem Angleškem. »Počakajte me tukaj,« je rekel kočijažu. Šel je na ladjo in se mu je vožnja tako dopadla, da je šel kar naprej po svetu. Bilo je pa to 20. septembra 1887. Kočijaž je čakal; ko lorda do večera ni bilo nazaj, je šel domov. Drugi dan je pa spet čakal in tako naprej, do 12. maja 1889. Na vozu je sedel, pipo je kadil in bič je imel v roki. Onega dne je prišel lord nazaj; prvi znani človek, ki ga je zagledal, je bil vztrajni kočijaž. Lord pa ni bil nič presenečen; samo vprašal ga je: »Koliko znaša račun?« Kočijaž mu je povedal in lord mu je takoj ono vsoto odštel. Potem ga je pa kočijaž peljal še domov v vilo; lord je hotel noter, kočijaž mu je pa zastavil pot in mu je rekel: »Ja, kaj pa današnja vožnja?« »Saj res,« je rekel lord in mu je dal še dva šilinga.

Pozor! Logar (kratkovidnemu profesorju na lovu): »Prosim gospod, pazite dobro, tista žival, ki beži spredaj, je zajec, in tista zadej, je pes. Danes streljamo samo zajce.«

Inserirajte v »Pravici«!

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

r. z. z. o. z.

ki posluje v novourejenih prostorih

V Ljubljani, Mestni trg 6.

Telefon št. 9.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

najugodnejše

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. — Izven ljubljanskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Jamstvena glavica nad 10.000.000 Din.